Kategoria: Edukacja, Kultura i Sport
Opublikowano: sobota, 28, wrzesień 2019 13:59
Jarosław Komża
Odsłony: 754

Kolejny raz Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej zabrał głos w sprawie problemów wykonywania i finansowania zadań oświatowych. Tym razem podczas XIX Kongresu ZGWRP, który odbył się 18-19 września. W stanowisku czytamy o skali problemu dla samorządów gminnych, przy jednoczesnej deklaracji dużej wagi edukacji dzieci i młodzieży dla wspólnot lokalnych. Samorządowcy sformułowali również swoje postulaty wobec rządu.

Wydatki JST rosną, subwencja pokrywa coraz mniej

Kluczowym przesłaniem stanowiska jest zwrócenie uwagi na rosnące koszty zadań oświatowych, które w coraz mniejszej skali finansuje przekazywana jednostkom samorządowym subwencją z budżetu państwa. Powinna ona wystarczyć na wynagrodzenia nauczycieli oraz inne bieżące koszty prowadzenia szkół. Tymczasem w rzeczywistości w wielu gminach wiejskich nie zabezpiecza nawet wypłaty nauczycielskich pensji. Samorządowcy wiejscy są zdania, że należy zwiększyć nakłady państwa na edukację. W przeciwnym wypadku w ich opinii wiele samorządów lokalnych stanie przed widmem paraliżu budżetów. Aby tego uniknąć konieczna jest zmiana prawa oświatowego i modelu finansowania oświaty w Polsce.

W opinii samorządowców z gmin wiejskich, nowe prawo, ustanowione we współpracy z samorządem, winno być zorientowane na dbałość o należyte kształcenie i wychowanie młodego pokolenia, na wyrównywanie szans życiowych młodych Polaków, także tych ze wsi i małych miasteczek. Musi także tworzyć optymalne warunki finansowe i organizacyjne dla prowadzenia szkół przez polskie samorządy, gdzie sieć szkół prowadzonych przez jst mogłaby być uzupełniana szkołami prowadzonymi przez stowarzyszenia zakładane przez rodziców. Konieczne jest w tym względzie wypracowanie właściwego postępowania organów sprawujących nadzór pedagogiczny (kuratorów oświaty) w racjonalizacji sieci szkolnej. Ograniczenie samorządom uprawnień do kształtowania sieci szkolnej, musi skutkować przekazaniem na poziom administracji rządowej odpowiedzialności finansowej za prowadzenie oświaty. Pilnej nowelizacji wymaga także Karta Nauczyciela. Jest to przestarzały dokument, który nie przystaje do obecnej sytuacji na rynku pracy.

Katalog wniosków

Uczestnicy XIX Kongresu Gmin Wiejskich sformułowali wobec rządu jedenaście postulatów. Apelują o:

1. Zmianę systemu kształcenia nauczycieli tak, aby do zawodu trafiali najlepsi kandydaci zdolni spełniać najwyższe oczekiwania, jakie stawia przed tym zawodem współczesny system edukacji. Wskazane byłoby wyznaczenie uczelni gwarantujących wysoki poziom nauczania i praktycznego przygotowania do zawodu. Ilość przyjęć powinna być ograniczona w skali kraju;
2. Rozważenie wprowadzania zmian w dotychczasowym systemie awansu zawodowego, który już się wyczerpał, a poszczególne stopnie awansu są bardziej związane ze stażem pracy nauczyciela, a nie jego faktycznymi umiejętnościami i zaangażowaniem w proces nauczania. Po osiągnięciu stopnia nauczyciela dyplomowanego, brak jest motywacji do dalszej wzmożonej aktywności i podnoszenia kwalifikacji;
3. Likwidację ustawy *Karta Nauczyciela* i zastąpienie jej innym dokumentem, który będzie chronił zawód nauczyciela, ale w sposób dający możliwość promowania i awansu tych najlepszych oraz rozwiązania stosunku pracy z nauczycielami, którzy nie spełniają współczesnych oczekiwań w procesie kształcenia;
4. Dostosowanie podstawy programowej kształcenia ogólnego w szkołach podstawowych do możliwości uczniów w taki sposób, aby ich nadmiernie nie obciążać. Program powinien być tak

Phoca PDF

skonstruowany, by uczniowie szkół podstawowych mogli sobie z nim sami poradzić bez korzystania z korepetycji. Uczniowie słabsi powinni być objęci szczególną opieką, pozwalającą na wyrównanie szans edukacyjnych;

5. Przywrócenie pełnej możliwości kształtowania sieci szkolnej przez samorządy, które ma szczególne znaczenie na obszarach wiejskich, gdzie problem depopulacji, a tym samym problem malejącej liczby uczniów wymaga trudnych decyzji. W naszej ocenie zarówno samorząd jak i rząd powinny współpracować w tym zakresie, mając na uwadze dobro ucznia jak również racjonalne przesłanki ekonomiczne;
6. Zapewnienie środków finansowych na poziomie pokrywającym w pełni koszty bieżącego funkcjonowania oświaty, a w szczególności pełne zabezpieczenie środków na podwyżki dla nauczycieli;
7. Likwidację dodatku uzupełniającego wprowadzonego art. 30a ustawy *Karta Nauczyciela*, który jest znacznym obciążeniem dla budżetów samorządów, a nie wpływa na podniesienie motywacji do lepszego poziomu nauczania, ma wręcz charakter demotywujący. Środki te można nauczycielom przekazać w inny sposób, tak aby przekładały się na wymierne efekty osiągnięć pedagogów;
8. Rozważenie przejęcia przez rząd finansowania wynagrodzeń dla nauczycieli. Przywróciłoby to racjonalność ekonomiczną i sprawiło, że ten sam podmiot, który kształtuje wysokość wynagrodzeń, byłby odpowiedzialny za skutki podejmowanych przez siebie decyzji;
9. Zwiększenie liczebności grup przedszkolnych z 25 do 28 dzieci. Zarówno poprzednia ustawa o systemie oświaty jak i *Prawo oświatowe* obliguje samorządy do zapewnienia miejsc w przedszkolach dla dzieci w wieku od trzech do sześciu lat. Z uwagi na pozostawione w przedszkolach dzieci sześcioletnie, gminy borykają się z problemem braku miejsc dla dzieci młodszych. Zwiększenie liczebności oddziału pozwoliłoby objąć wychowaniem przedszkolnym większą liczbę dzieci, tym bardziej, że frekwencja w przedszkolach rzadko wynosi 100 proc.;
10. Objęcie subwencją oświatową zadań z zakresu wychowania przedszkolnego dzieci 3-5 lat. Dotacja przedszkolna naliczana na te dzieci nie rekompensuje ustawowego ograniczenia wysokości opłat pobieranych od rodziców za świadczenia udzielane przez publiczne przedszkole oraz publiczną inną formę wychowania przedszkolnego w czasie przekraczającym ustalony przez radę gminy czas bezpłatnego nauczania, wychowania i opieki. Zgodnie z obowiązującymi przepisami, wysokość opłaty nie może być wyższa niż 1 zł za każdą rozpoczętą godzinę faktycznego pobytu dziecka w przedszkolu. Samorządy mają przy tym ograniczony wpływ na koszty funkcjonowania przedszkoli, gdzie największą pozycję kosztową stanowią wynagrodzenia nauczycieli i pochodne od tych wynagrodzeń, ustalone na zasadach obowiązujących w *Karcie Nauczyciela*. Nauczyciele przedszkolni nie zostali również wyłączeni z obowiązku uzyskania średniego wynagrodzenia zgodnie z art. 30 i 30a KN. Ponadto w przepisach uregulowana została odgórnie ich ścieżka awansu zawodowego oraz pensum, na które samorządy nie mają wpływu;
11. Zmianę sposobu naliczania dotacji dla niepublicznych szkół i przedszkoli. Za podstawę dotowania przyjmuje się kwoty dotacji w wysokości nie niższej niż kwota przewidziana na ucznia w części oświatowej subwencji ogólnej dla gminy. Kwoty subwencyjne powinny uwzględniać wyłącznie standard A subwencji. Nie powinny natomiast być powiększane o wskaźnik korygujący Di, który obrazuje strukturę zatrudnienia nauczycieli na poziomie gminy dotującej. Chyba, że szkoły i przedszkola niepubliczne zostaną zobligowane przepisami prawa do zatrudnienia kadry pedagogicznej na podstawie ustawy *Karta Nauczyciela*. W wydatkach bieżących na oświatę w jst są dużo wyższe nakłady na płace z uwagi na stosowanie zasad wynagradzania wynikających z KN. Szkoły i przedszkola niepubliczne zatrudniają nauczycieli przede wszystkim na zasadach ogólnych, określonych w Kodeksie Pracy. Wszystkie podmioty świadczące usługi edukacyjne, a

Phoca PDF

korzystające ze środków publicznych, powinny zostać zobligowane do zatrudniania na tych samych zasadach.

Uczestnicy XIX Kongresu Gmin Wiejskich stwierdzili , że edukacja najmłodszego pokolenia jest wspólną odpowiedzialnością rządu i samorządu. Pojawiające się różnice i nieporozumienia w wielu obszarach dotyczących oświaty na linii rząd i samorząd na pewno nie służą dobru ucznia i budują zbędne bariery, których na drodze rzeczowych rozmów i konsultacji można byłoby uniknąć. Tylko połączone działania i ścisła współpraca mogą przynieść zamierzone efekty.

Phoca PDF